

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2023r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 listopada 2023r. w Suwałkach

sprawy **J. S. (1)**

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

w związku z odwołaniem J. S. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 6 lipca 2023 r. znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 6.07.2023 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, powołując się na przepisy ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 208 ze zm.), odmówił J. S. (2) prawa do emerytury rolniczej. Argumentował, iż uznany okres pracy w gospodarstwie rolnym i podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu wnioskodawcy wynosi łącznie 18 lat 7 miesięcy i 24 dni (staż na datę wydania skarżonej decyzji) i tym samym nie spełnił on warunków koniecznych do przyznania prawa do tego świadczenia.

W odwołaniu od tej decyzji J. S. (2) domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Wskazał, że nie zgadza się z odmową zaliczenia okresu pracy we własnym gospodarstwie rolnym od 1.01.1983 r. do 31.12.1989 r. z uwagi na brak dokumentów potwierdzających opłacanie składek na fundusz emerytalny rolników. W jego ocenie nie zawinił w tym zakresie. Powołał się na fakt wychowania dziesięciorga dzieci, co powinno być wystarczającą podstawą do przyznania emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji. Ponadto wskazał, że po uzyskaniu informacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o okresach pracy, uwzględnionych przy ustalaniu uprawnień do emerytury pracowniczej, dokonał weryfikacji i uznał J. S. (2) staż uprawniający do emerytury rolniczej w wysokości 19 lat 5 miesięcy i 18 dni. Podwyższony staż ubezpieczeniowy nadal nie uprawnia jednak do przyznania emerytury rolniczej.

Sąd ustalił, co następuje:

J. S. (2), urodzony (...), wniosek o emeryturę rolniczą złożył w placówce terenowej KRUS w A. 16.06.2023 r. Zaskarżoną decyzją odmówiono prawa do emerytury rolniczej, z uwagi na to, że nie spełnił on warunków stażowych. Organ rentowy uznał za udowodnione 18 lat 7 miesięcy i 24 dni okresów pracy w gospodarstwie rolnym i podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu wnioskodawcy, a więc nie spełnił on warunków koniecznych do przyznania prawa do tego świadczenia. Po uzyskaniu informacji z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o okresach pracy uwzględnionych przy ustalaniu uprawnień do emerytury pracowniczej, organ rentowy dokonał weryfikacji i uznał J. S. (2) staż uprawniający do emerytury rolniczej w wysokości 19 lat 5 miesięcy i 18 dni. W tym przedmiocie nie wydano odrębnej decyzji, gdyż podwyższony staż ubezpieczeniowy nadal nie uprawniał do przyznania emerytury rolniczej.

Przy wydawaniu decyzji uwzględniono okresy pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16. roku życia w wakacje, ferie zimowe i przerwy świąteczne oraz po ukończeniu nauki w szkole w latach od 1.07.1974 r. do 30.06.1977 r. (łącznie 8 miesięcy i 12 dni). J. S. (2) uczył się wówczas w szkole średniej w B., mieszkał w internacie, a w okresie przerw w nauce pracował na gospodarstwie rolnym rodziców. W roku 1977 ukończył szkołę średnią, a w sierpniu 1978 rodzice J. i M. małżonkowie S. przekazali mu nieodpłatnie gospodarstwo rolne położone w M., gmina P., o powierzchni 13,7 ha, które nadal posiada (przekazanie własności i posiadania k. 23-25).

Od stycznia 1982 r. do września 1984 r. odwołujący się był studentem (...) w Ł., gdzie był zameldowany. Po zaliczeniu pierwszego roku, korzystał z urlopu dziekańskiego i następnie przerwał naukę. W tym czasie, w lutym 1983 r. zawarł związek małżeński i zamieszkał w gospodarstwie rolnym teściów w P., gmina G..

Z poświadczenia zameldowania wynika, że J. S. (2) zamieszkiwał w miejscowości M. nr domu (...) (gmina P.) od 4.06.1958 r. do 6.01.1982 r. oraz następnie od 19.09.1984 r. do 28.02.1990 r.

Z okresu nauki w szkole średniej a następnie wyższej, nie zaliczono odwołującemu się okresów, w których wystąpiły zaległości w opłacaniu składek na Fundusz Emerytalny Rolników. W zakresie zaliczenia bądź odmowy zaliczenia tych okresów, J. S. (2) nie kwestionował zaskarżonej decyzji.

J. S. (2) podejmował zatrudnienie poza rolnictwem: od 3.01.1985 r. do 31.03.1985 r. w (...) w S., od 1.04.1985 r. do 31.10.1985 r. w (...)w S., od 19.06.1990 r. do 5.03.1991 r. w (...) w G., gdzie był (...), a następnie od 1.04.1992 r. do 31.12.1996 r. i od 1.07.2008 r. do 30.06.2023 r. prowadził działalność gospodarczą (k. 58, 10,12,14-15 akt rentowych).

Z zaświadczenia dotyczącego okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników wynika, że J. S. (2) podlegał ubezpieczeniu w okresie 1.01.1990 r. – 31.12.1990 r., 6.03.1991 r. – 31.12.1991 r., 1.01.1992 r. – 31.03.1992 r., 1.01.1997 r. – 30.09.2004 r., 1.10.2004 r. – 30.09.2005 r., 1.10.2005 r. – 30.06.2008 r. i w tych okresach zostały opłacone składki (k. 32-34).

Sporny w sprawie pozostaje okres od 1.01 1983 r. do 31.12.1989 r. Wnioskodawca twierdzi, że w okresie tym był właścicielem gospodarstwa rolnego przekazanego mu przez rodziców, położonego w M. oraz pracował wspólnie z żoną w gospodarstwie rolnym teściów, którzy rzekomo przekazali im w dzierżawę część swego gospodarstwa położonego w P., a w związku z tym miał obowiązek opłacania składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych Rolników. Na fakt dzierżawy gospodarstwa rolnego i opłacania w tym okresie składek brak jakichkolwiek dowodów.

Z ustaleń organu rentowego wynika, że w karcie ewidencyjnej ubezpieczonego sporządzonej przez (...) G. 19.11.1992 r., wpisano okres podlegania ubezpieczeniu od 1.01.1990 r. Natomiast z zaświadczenia wydanego przez (...) P. z 30.05.2023 r. wynika, że urząd nie posiada dokumentów potwierdzających opłacanie składek na fundusz emerytalny rolników w okresie 15.08.1978 r. do 31.12.1984 r. przez odwołującego, posiadającego w tym okresie gospodarstwo rolne z powodu ich przemiału (zaświadczenie k. 21 akt rentowych).

Należy zauważyć, że przed zarządzeniem zniszczenia dokumentów istniał obowiązek przekazania kart ewidencyjnej odpowiedniemu organowi. Wnioskodawca nie przedstawił dowodów, by inni rolnicy prowadzący gospodarstwa rolne

w tej gminie mieli podobne problemy (Sąd na rozprawie zobowiązywał wnioskodawcę do udowodnienia tego faktu i wskazywał środki, które mogą temu służyć). Ponadto przedstawiona powyżej chronologia zdarzeń nie pozwala na uznanie za prawdopodobne twierdzenia wnioskodawcy. Od stycznia 1982 r. do września 1984 r. J. S. (2) posiadał status studenta (...) w Ł., później w roku 1985 podejmował zatrudnienie poza rolnictwem, co może świadczyć o tym, że nie wiązał swojej przyszłości z rolnictwem. Również żona zatrudniona była w (...)P. (aktualnie pobiera emeryturę z ZUS). Poza tym należy mieć na względzie również to, że młodzi rolnicy byli zwolnieni przez okres 5 lat z obowiązku opłacania składek, co również nie daje podstaw do uwzględnienia tego okresu do uprawnień emerytalnych. W ocenie Sądu, brak wystarczających dowodów na fakt opłacania w spornym okresie składek na ubezpieczenie rolnicze odwołującego się.

Sąd zważył, co następuje:

Zgonie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t. jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 208 ze zm.), emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące warunki:

osiągnął wiek emerytalny (wiek emerytalny kobiety wynosi 60 lat, a mężczyzny 65 lat) i podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, z uwzględnieniem art. 20.

Przesłankę podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 25 lat, określoną w ramach art. 19 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, precyzuje dyspozycja art. 20 ust. 1 tej ustawy, w świetle której do wymaganych okresów ubezpieczenia zalicza się okresy: podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983-1990 (pkt 1); prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym, po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r. (pkt 2), a także okresy, od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi (pkt 3) czyli z przepisami ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 1251 ze zm.). Na mocy wprowadzonego w życie z dniem 8.01.2009 r. - przepisu ust. 3 art. 20 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, możliwość uwzględnienia w poczet wymaganego do nabycia emerytury rolniczej okresu ubezpieczenia wskazanego w przepisie art. 20 ust. 1 pkt 3 tej ustawy została wyłączona w stosunku do osób urodzonych po dniu 31.12.1948 r., czyli także do wnioskodawcy.

W sprawie bezspornym jest, że odwołujący się ma ustalone prawo

do emerytury pracowniczej z powszechnego systemu ubezpieczeń. W obu systemach ubezpieczeń rolniczych i powszechnych, zawarto regulacje przewidujące nieuwzględnianie okresów ubezpieczenia w pokrywających się jednostkach czasu. Regulacje te oznaczają, że tych samych okresów nie bierze się pod uwagę przy ustalaniu uprawnień do dwóch różnych świadczeń, opartych na różnych systemach ubezpieczenia społecznego. Z regulacji tych wynika, że okresy, które zostały już uwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury pracowniczej nie mogą być następnie zaliczone do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury rolniczej. Mówi o tym art. 20 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W konsekwencji dokonanie przez ubezpieczonego wyboru co do zaliczenia wskazanego okresu do okresu ubezpieczenia, od którego zależy prawo do emerytury w określonym systemie (pracowniczym lub rolniczym), uniemożliwia późniejsze zaliczenie tego samego okresu w innym systemie (tak powołany przez organ rentowy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08.05.2007 r., II UK 164/06).

Ubezpieczenie społeczne dla rolników wprowadzone zostało po raz pierwszy w Polsce ustawą z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140). Na podstawie tej ustawy rolnicy indywidualni zostali objęci po raz pierwszy ubezpieczeniem społecznym i zobowiązani do opłacania składek ubezpieczeniowych na utworzony ustawą Fundusz Emerytalny Rolników (FER), który na mocy obowiązującej od 1 stycznia 1983 r. ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.), przekształcony został w Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników (FUSR). Obowiązkiem ubezpieczenia społecznego objęto wszystkich rolników prowadzących gospodarstwa rolne o obszarze co najmniej 0,5 ha lub działły specjalne, ich małżonków i domowników. Młodzi rolnicy, którzy rozpoczęli prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 roku życia, korzystali przez 5 lat z ustawowych zwolnień w opłacaniu składek. Jednocześnie zgodnie z postanowieniem § 27 Rozporządzenia

Rady Ministrów z dnia 9.12.1977 r. (Dz.U. Nr 37, poz. 166) podstawę wymiaru składki oraz wysokość składki ustalał w drodze decyzji naczelnik gminy,

Ponadto od roku 1989 w obowiązkowym ubezpieczeniu rolniczym pozostali jedynie rolnicy, małżonkowie rolników i domownicy, których gospodarstwo rolne przekraczało 1 ha przeliczeniowy, chyba, że do dnia 31.12.1989 r. złożyli wniosek o kontynuowanie tego ubezpieczenia. Zgodnie bowiem z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1989 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz o zmianie ustawy o podatku rolnym (Dz.U. 1989 r. nr 9, poz. 53) osoby prowadzące w dniu 31 grudnia 1988 r. gospodarstwo rolne o powierzchni do 1 ha włącznie użytków rolnych niepodlegające przepisom emerytalnym lub ubezpieczeniom społecznym mogły dobrowolnie kontynuować ubezpieczenie, jeżeli wystąpiły z wnioskiem w tym zakresie do dnia 31.12.1989 r. Do osób, które kontynuowały ubezpieczenie stosowało się przepisy ustawy dotyczące rolników. Możliwość pozostawania w ubezpieczeniu rolniczym nie dotyczyła zatem domowników, którzy podlegali przepisom emerytalnym lub ubezpieczeniom społecznym. Od 1.01.1989 r. nie można było podlegać podwójnemu ubezpieczeniu: rolniczemu i powszechnemu zarówno przez rolników jak i domowników.

Wobec tego, że brak dowodów na opłacanie składek na ubezpieczenie rolnicze w spornym okresie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. należało odwołanie oddalić.